

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Úvod do problematiky vyhledávání právních informací

Cvičení z Právní informatiky č. 1
Jaromír Šavelka, Danuše Spáčilová
Podzim 2009

Organizace výuky

Forma výuky

- Povinná cvičení
- Vztah cvičení k nepovinným přednáškám – viz samostatný materiál v IS
- Interaktivní osnova – základní osa celé výuky
- Domácí úkoly - dle osnovy = vzorové příklady, příprava z manuálů

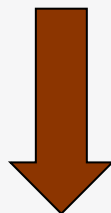

Úspěšné ukončení předmětu

■ Docházka

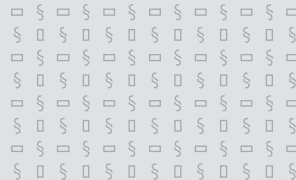
(povinná účast na všech cvičeních s možností náhradního plnění za maximálně 3 cvičení)

■ Vyřešení minimálně 6 příkladů v rámci cvičení

■ Kolokvium

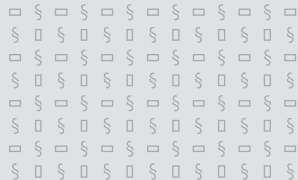
(složeno ze 2 vnitrosemestrálních testů a závěrečného řešení praktických příkladů)

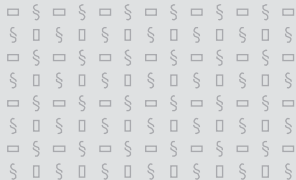
Úspěšné ukončení předmětu kolokviem

Pro úspěšné absolvování předmětu **kolokviem** je nutné kumulativně splnit následující podmínky:

- **Získat alespoň 15** ze 30 bodů z vnitrosemestrálních testů na 3. a 6. cvičení (v případě neúspěchu bude nabídnut termín s náhradním testem, který nebude považován za termín opravný)
- **Získat alespoň 15** ze 30 bodů z řešení praktických příkladů (10 předem neznámých příkladů různé úrovně po 3 bodech)
- **Získat celkově alespoň 40** z možných 60 bodů (pod hranici 15 bodů nesmí klesnout plnění v žádné ze dvou částí)

Představení předmětu

Náplň předmětu

- Uvedení do problematiky vyhledávání právních informací
- Představení volně dostupných zdrojů základních právních informací
- Práce s vybranými placenými právními informačními systémy (PIS)
- Seznámení s dalšími online zdroji právních informací

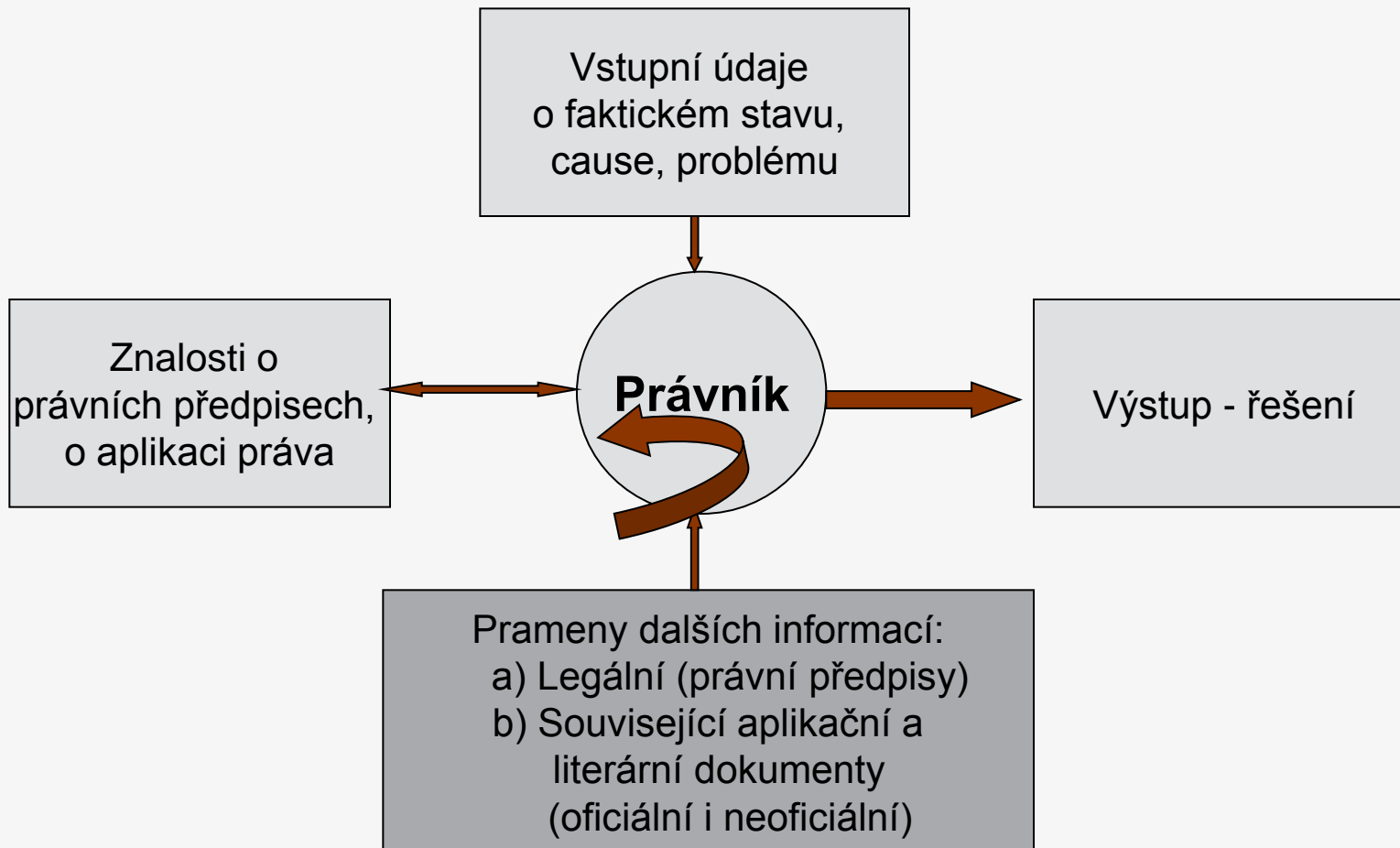

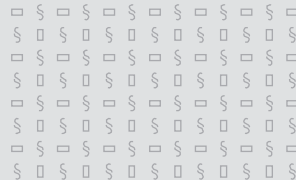
Obsah této lekce

- Právní informatika a její význam pro právní praxi
- Definice okruhu základních právních informací
- Jednoduché a volně dostupné zdroje základních právních informací

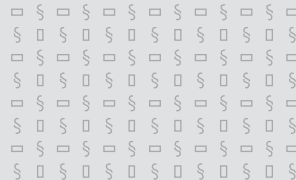
Právní praxe a práce s informacemi, tvorba znalostí

Základní právní informace

- 1) O subjektu právního vztahu
(základní identifikační údaje subjektů, adresáře, firmy v likvidaci a konkursu, seznam neplatičů....)
- 2) O obsahu právního vztahu
 - právní předpisy
 - rozhodnutí soudů a dalších státních orgánů (interpretace a aplikace práva)
 - odborné texty (interpretace)
- 3) O předmětu právního vztahu
(týká se specifických předmětů – nemovitosti, akcie, kursy měn, technické normy, cenové mapy pozemků)

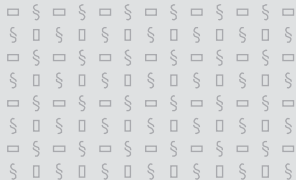
Ad 2)

Informace o právních předpisech a dalších dokumentech

Juristická a lingvistická analýza právních textů

J. Kořenský, F. Cvrček, F. Novák, Academia Praha,
1999

Následující texty (slide 12-16) jsou citovány ze stran 16 – 18 a doplněny o aktuální poznatky. Kniha je doporučenou literaturou k hlubšímu studiu právní informatiky.

Ad 2)

Informace o právních předpisech a dalších dokumentech

Vyhledáváme dle různých kritérií:

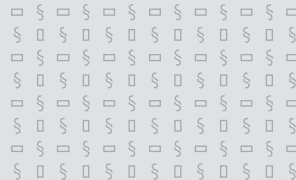
Číslo

Obsah – pojmy, věcná hesla

Autor - Parlament, vláda, Ústavní soud, kraje, obce...

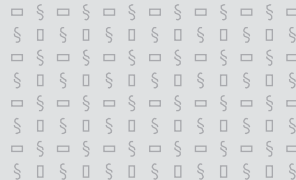
Druh dokumentu - zákon, nařízení, vyhláška, judikát...

Územní působnost - ČR, SR, Evropa....

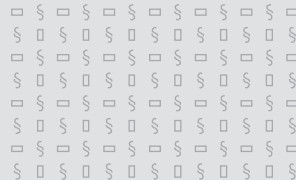
Ad 2) Publikované právní dokumenty- členění dle druhu

- Právní předpisy – ústavní zákony, zákony, nařízení, vyhlášky
- Soudní rozhodnutí – ze sbírek, časopisů, knih i spisů na soudech
- Individuální rozhodnutí a normativní instrukce státní správy
- Důvodové zprávy
- Návrhy, projekty zákonů a dalších předpisů
- Záznamy z debat při přijímání zákonů v Parlamentu
- Výsledky připomínkových řízení, zápisy z legislativních rad
- Komentáře – většinou knihy
- Učebnice, skripta, odborné monografie
- Odborné články
- Expertizy
- Přehledy platných právních předpisů (starší knižní vydání)

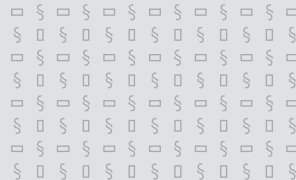
Ad 2) Právní dokumenty- členění dle formy publikace

- Oficiální sbírky - Sbírka zákonů, Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, Sbírka nálezů a usnesení ÚS, rezortní věstníky, Úřední list ...
- Neoficiální sbírky - Soudní judikatura
- Knihy - komentáře, učebnice, monografie, přehledy..
- Odborné časopisy – Právník, Soudní rozhledy...
- Jednotlivé dokumenty uložené v archivech

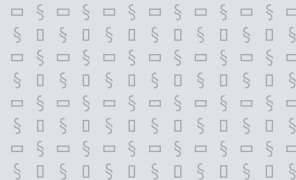
Ad 2) Publikace právních předpisů

- **Zákon č. 309/1999 Sb.**, o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv
- **Zákon č. 129/2000 Sb.**, o krajích, Věstníky, upraveno v § 6-10
- **Zákon č. 128/2000 Sb.**, o obcích, vyhlášky § 12, §61 - Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí
- **Zákon č. 131/2000 Sb.**, o hlavním městě Praze, § 45 - Sbírka právních předpisů hlavního města Prahy
- **Sdělení MZV č. 56/2004 Sb. m. s.**, o publikování právně závazných znění právních aktů Evropských společenství a Evropské unie v Úředním věstníku EU (Official Journal of the European Union)

Ad 2) Informace o právních dokumentech – členění dle vztahu k původnímu znění

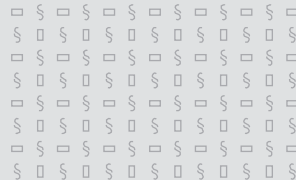
- Původní, plně shodné s originálem (faksimile, stejnopis)
- Upravené - něco chybí (anotace, judikáty ze sbírek)
- Obohacené - o poznámky, komentáře
- Metadokumenty či adresy - neobsahují kromě adresy nic z dokumentu, ale obsahují informaci, která v samotném dokumentu není

Obecné internetové vyhledávače

Nejužívanější v českých podmínkách
Google, Seznam

<http://www.vyhledavace.cz/>

Stručná charakteristika Google

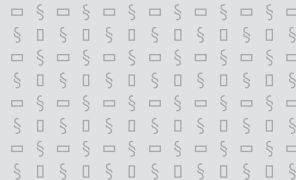
- Tipy na vyhledávání v textu
 - <http://programujte.com/?akce=clanek&cl=2006092003-jak-pouzivat-google>
- Rozšířené vyhledávání - omezení vyhledávání na stránky v určitém jazyce, z určité země; volba konjunkce, disjunkce, negace, fráze; volba výskytu textu na stránce v názvu, v textu, v URL
- Cizojazyčná stránka může být přeložena mechanickým překladačem
- **Užitečné zejména pro úvodní nahlédnutí do problematiky**

Nácvik použití

- Základním předpokladem úspěchu je správná identifikace klíčových slov

- Příklady použití:
 - Co je to „litispendence“?
 - Jaká je zákonná definice nemovitosti?
 - Kde lze nalézt aktuální text zákoníku práce?

Několik poznámek k vyhledávání právních předpisů na internetu

- Vždy je třeba při vyhledávání předpisů sledovat aktuálnost textu – pohledem na úvod + srovnáním s jiným seriózním zdrojem
- Zásadně nepracovat s textem, u kterého je k dispozici jen částečný náhled bez možnosti ověřit si aktuálnost nebo dokonce číslo dokumentu, který je zobrazen!!!
- U definic a pojmů dávat přednost právnickým serverům - Sagit, Iuridicum, e-pravo, iPrávník - před Wikipedií

Několik poznámek k vyhledávačům

■ Přednosti

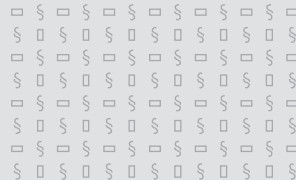
- téměř nekonečné množství informací
- snadnost používání a dostupnost
- rychlost při získávání informací

■ Slabiny

- snad až příliš velké množství informací
- nespolehlivá kvalita informací

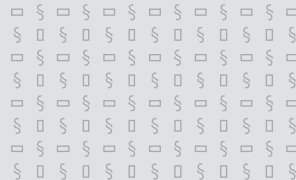

Internetové databáze předpisů ČR

Několik poznámek k vyhledávání

- Na řadě serverů najdeme
bezplatně
 - plné texty vybraných dokumentů
 - texty předpisů tak, jak vyšly ve Sbírce zákonů
- Spolehlivé texty platného českého práva
v jeho rekonstruované podobě najdeme
bezplatně na Portálu veřejné správy

Portál veřejné správy České republiky

- Portál veřejné správy
- V sekci „Zákony“ obsahuje aktuální plné texty předpisů ČR, nejdůležitější k dispozici v pravém náhledu
- Texty pocházejí ze stejného zdroje jako texty v ASPI
- Lze vyhledávat např. dle názvu nebo čísla předpisu, dále v textech předpisů dle pravidel používaných v ASPI
- Prohlížení možné po jednotlivých paragrafech v internetovém prohlížeči nebo stažení ve formátu .txt (ikona knihy)

 Zákony ČR

- » [Vyhledávání](#)
- » [Nové předpisy](#)
- » [Vybrané předpisy](#)

 Věstníky krajů

- » [Věstníky vydávané kraji](#)

 Evropská unie

- » [Smlouva o přistoupení k EU](#)
- » [Směrnice EU](#)

Vyhledávání v předpisech ze Sbírký zákonů

Číslo předpisu

Částka sbírky

Název předpisu

V textu (fulltext)

Doporučení pro tvorbu aktivních [odkazů na předpisy](#)

Vybrané předpisy

- » [Ústava České republiky](#)
- » [Občanský zákoník](#)
- » [Obchodní zákoník](#)
- » [Zákoník práce](#)
- » [Trestní zákon](#)
- » [Zákon o rodině](#)
- » [Stavební zákon](#)
- » [Autorský zákon](#)
- » [Živnostenský zákon](#)
- » [Zákon o životním minimu](#)
- » [Zákon o státní sociální podpoře](#)
- » [Zákon o veřejných dražbách](#)
- » [Zákon o obcích](#)
- » [Zákon o krajích](#)

[Další zákony / předpisy >>>](#)

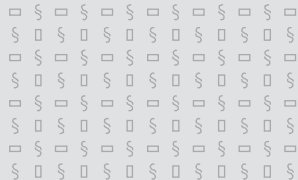
Odkazy

- » [Sbírka zákonů a mezinárodních smluv České Republiky](#)
- » [Úřad vlády - usnesení vlády](#)
- » [Základní dokumenty Evropské unie](#)
- » [Seznam notářů](#)
- » [Evidence znalců a tlumočnicků](#)
- » [Evidence znaleckých ústavů](#)
- » [Telekomunikační věstníky](#)
- » [Věstníky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy](#)

Nácvik použití

- Základním předpokladem úspěchu je znalost čísla zákona, části jeho názvu nebo relativně exkluzivní části textu
- Příklady použití:
 - Naleznete aktuální znění občanského zákoníku
 - Jak se nazývá zákon č. 513/1991 Sb.?

Internetové databáze informací o subjektech

Základní informace o subjektech

■ Fyzické osoby

- Jméno a příjmení
- Datum narození
- Adresa bydliště (místo podnikání)

■ Právnícké osoby

- Název
- Identifikační číslo
- Sídlo

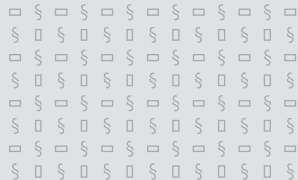
Konkrétní příklady databází

■ ARES

- Administrativní registr ekonomických subjektů
- čerpá informace z několika samostatných databází

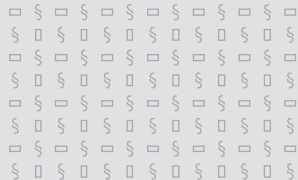
■ Obchodní rejstřík na justice.cz

- elektronická verze obchodního rejstříku

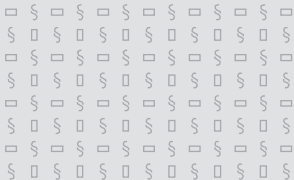

Nácvik použití

- Základním předpokladem úspěchu je přesná znalost alespoň jednoho údaje o subjektu
- Příklady použití:
 - Jaké identifikační číslo má česká pobočka společnosti Microsoft?
 - Jaké sídlo má Statutární město Brno?

Internetové databáze soudních rozhodnutí

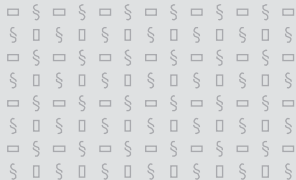
Konkrétní příklady databází

- Ústavní soud
- Nejvyšší soud ČR
- Nejvyšší správní soud

- Salvia - soukromý server

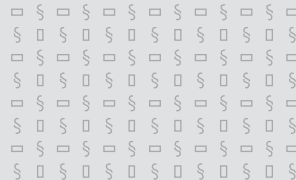

Internetové databáze odborných statí

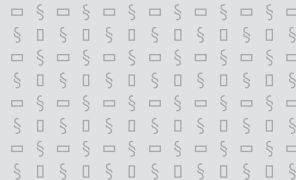
Konkrétní příklady serverů s odbornými statěmi

- epravo.cz
- iPrávník
- Výše uvedené servery obvykle
 - Moniturují Sbírku zákonů, judikaturu, časopisy
 - Zveřejňují odborné články, stanoviska, názory
 - Dávají prostor pro diskusi
 - Posílají aktuální informace
- Jiné právo

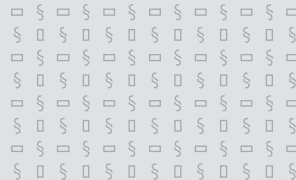
Několik poznámek k práci s právními texty

- Práci s právním textem si student osvojuje na fakultě po celou dobu studia počínaje teorií práva přes jednotlivé právní disciplíny až po výstup v podobě diplomové práce
- Následující poznámky jsou jen letným shrnutím jevů, které je třeba při vyhledávání právních informací brát v úvahu

Právo a jeho zvláštnosti

- **Charakteristické vlastnosti společenských vztahů právem upravovaných**
 - komplexnost
 - obecnost i zvláštnost
 - vztahy mezi subjekty, mezi normami
 - faktor času - kontinuita i diskontinuita, retroaktivita
 - stálost i dynamičnost
 - rozsah působnosti
- **Zvláštnosti metod a forem regulace těchto vztahů**
 - jazyk právních textů – odlišný od obecného spisovného
 - lidský faktor při tvorbě práva - chybovost

Právní texty - odlišnost jazyka od obecného spisovného

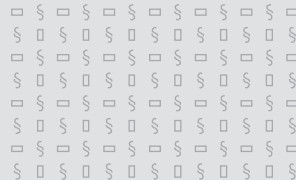
- Vymezená slovní zásoba, ustálené výrazy – “nedohodnou-li se účastníci jinak”
- Stylistika – přesnost, jasnost, citová neutrálnost
- Terminologická přesnost - užívání zákonných definic, omezení homonymie, synonymie
- Potřeba užívání neurčitých výrazů – “značná škoda”, “věk blízký mladistvým”

Právní informace

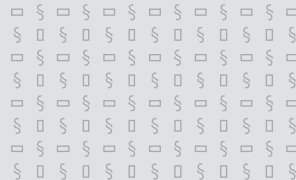
- Indikativní - indikuje dokument, “adresa” dokumentu, umožní vyhledat
- Reproductivní - reprodukuje plný text
- Deduktivní - podá informaci na nejvyšší úrovni s užitím prvků umělé inteligence

CEJPEK, J. *Úvod do právní informatiky*. Praha 1997.

Právní informace

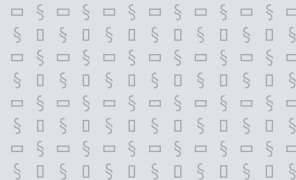
- **V širším slova smyslu** - faktografické informace o právně relevantních skutečnostech, o skutkové podstatě
- **V užším slova smyslu** - o právní úpravě a interpretaci

Právní informace v širším slova smyslu (stav do 30. 3. 2006)

Vnuk si činí nárok na nájem bytu po dědečkovi. Nastěhoval se k němu a dědeček týden poté umírá

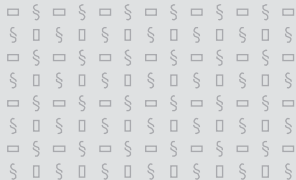
- a) po dlouhé těžké nemoci a po několikátýdenním pobytu v nemocnici
- b) náhle po uběhnutí maratonu

Právní informace v užším slova smyslu (stav do 30. 3. 2006)

§ 706 OZ

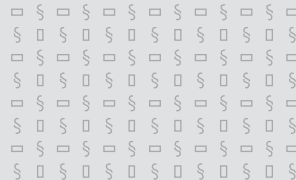
- (1) Jestliže nájemce zemře a nejde-li o byt ve společném nájmu manželů, stávají se nájemci (společnými nájemci) jeho děti, **vnuci**, rodiče, sourozenci, zeť a snacha, kteří prokáží, že s ním žili **v den jeho smrti ve společné domácnosti** a nemají vlastní byt.

Právní informace v užším slova smyslu

§ 115 OZ

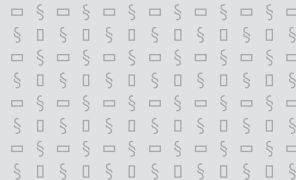
Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu **trvale žijí** a společně uhrazují náklady na své potřeby.

Právní informace v užším slova smyslu

Podle názoru odvolacího soudu **společnou domácností** ve smyslu § 115 obč. zák. je třeba rozumět soužití fyzických osob, vyznačující se trvalostí **(oboustranným a souhlasným úmyslem nájemce a příslušníka jeho domácnosti žít spolu bez předem stanoveného časového omezení)** a společným uhrazováním nákladů na jejich potřeby (soužitím bez přesného oddělování nákladů na provoz domácnosti a hospodařením s příjmy bez rozlišování). Pěčí o společnou domácnost.....

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.8.2000, sp. zn. 26 Cdo 622/99

Závěr

- Hledání právních informací na veřejném internetu je v zásadě možné. Získáme základní orientaci v problematice a při vynaložení určitého úsilí a dobré orientaci nám internetové zdroje umožní seskládat všechny potřebné informace tak, aby bylo možno formulovat nějaký výstup
- Právní informační systémy slouží ke komplexnímu vyhledávání právních informací a nabízejí statisíce vzájemně provázaných dokumentů. Při uspokojivém ovládnutí principů a metod práce s těmito systémy představují spolehlivý zdroj právních informací.